

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3370/2020. (X. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.633/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria Pfv.V.20.633/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.746/2018/9. számú ítéletére és a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.870/2017/50. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egészségbiztosítási Pénztár, mint finanszírozó, 2005. október 28. napján az egészségbiztosítás egészségügyi szolgáltatásai közül házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátás nyújtására és finanszírozására vonatkozó alapszerződést kötött egy betéti társasággal mint szolgáltatóval. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (az alapügy felperese, a finanszírozási alapszerződést megkötő Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egészségbiztosítási Pénztár jogutódja) 2014. november 7. napján kelt, és az alapügy I. rendű alperese (a betéti társaság) részére 2014. november 10. napján átadott megbízólevéllel elrendelte a 2009. október 1. és 2012. december 31. közötti finanszírozás, ezen belül a segédeszköz-felírás orvosszakmai ellenőrzését. A felperes az ellenőrzés alapján 2014. december 9. napján készített jegyzőkönyvben megállapította, hogy az I. rendű alperes felírásra jogosult orvosként a II. rendű alperes (az indítványozó) több alkalommal jogosulatlanul rendelt intelligens kötszereket és kötésrögzítőket. Az ellenőrzés alapján eredetileg 56 893 270 Ft-ban került meghatározásra a visszafizetendő összeg, melyet a felperes az I. rendű alperes észrevételei és az általa rendelkezésre bocsátott iratok alapján 52 989 904 Ft-ra mérsékelte.
- [3] A felperes fizetési felszólítására adott válaszában az indítványozó (ügyis, mint az I. rendű alperes képviselője) előadta, hogy a követelt összeggel nem tartoznak, amennyiben azonban mégis, azt hajlandóak részletekben megfizetni, egyben utalt arra is, hogy az érintett társadalombiztosítási támogatásokat nem az I. rendű alperes, hanem a kötszerek forgalmazója (egy másik, a perben nem szereplő társaság) vette fel. Az I. rendű alperes és az indítványozó ezt követően fizetési kedvezmény iránti kérelmet terjesztettek elő ügyvédjük útján, melyben kérték a kamat elengedését, a fennmaradó összegre pedig 15 év részletfizetés engedélyezését. Az indítványozó ezt követően kelt nyilatkozatában mindkét alperes nevében elfogadta az 52 989 904 Ft összegű visszatérítési kötelezettséget. A felperes és az indítványozó által képviselt I. rendű alperes ezt követően 2015. július 16. napján részletfizetési megállapodást kötöttek a visszatérítési kötelezettségre vonatkozóan, melyben az I. rendű alperes úgy nyilatkozott, hogy a tartozás összegét elismeri, azt nem vitatja. A megállapodás alapján az I. rendű alperes nem teljesített fizetést a felperes részére, ezért a felperes keresetében kérte kötelezni elsődlegesen az I. rendű alperest, arra az esetre pedig, ha annak vagyona a követelés összegét nem fedezi, az indítványozót mint II. rendű alperest összesen 52 989 904 Ft és annak 2016. február 10. napjától számított késedelmi kamata megfizetésére.
- [4] 1.2. A Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.870/2017/50. számú ítéletében a felperes kereseti kérelmének megfelelően összesen 52 989 904 Ft és annak 2016. február 10. napjától számított kamata megfizetésére kötelezte az I. rendű alperest, valamint arra az esetre, ha az I. rendű alperes vagyona a tartozást nem fedezi, az indítványozót mint II. rendű alperest. A törvényszék ítéletében (az alperesek elévülési kifogása alapján) megállapította, hogy a követelés nem évült el, a kereset érdemében pedig arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű

alperessel a háziorvosi tevékenységre kötött finanszírozási szerződés alapján kötszerek rendelkezésére kizárólag a mozgásukban korlátozott, nem szállítható betegek esetében lett volna az alpereseknek lehetősége, az alperesek azonban nem tudták azt bizonyítani, hogy a rendelkezések ily módon történtek volna. Az ítélet rögzítette, hogy bár az indítványozó rendelkezett sebész szakorvosi szakvizsgával, azonban a kötelező egészségbiztosítás keretében TB támogatással történő rendelésre rendelési jogosultsága nem volt. A Nyíregyházi Törvényszék ítéletében azt is rögzítette, hogy az alperesek több alkalommal is tettek tartozáselismerő nyilatkozatot, melynek következtében a bizonyítási teher megfordult, és az alpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a tartozásuk nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető vagy a szerződés érvénytelen, ezt azonban a peres eljárásban nem tudták bizonyítani. Az ítélet ugyancsak rögzíti, hogy az alperesek egyes bizonyítási indítványait a bíróság miatt utasította el.

- [5] 1.3. A Nyíregyházi Törvényszék ítéletével szemben az I. rendű alperes és az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérték. A másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.746/2018/9. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A Debreceni Ítéltábla úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat megfelelően és okszerűen értékelte, és azokból helytálló következtetésre jutott a kereseti kérelem megalapozottságát illetően. A Debreceni Ítéltábla ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását a fellebbezésben foglaltak alapján kiegészítette, és egyebek között a fellebbezésben foglaltakra reagálva részletesen megindokolta, hogy az egyes alperesi bizonyítási indítványok elutasítására miért került sor.
- [6] 1.4. A Debreceni Ítéltábla ítéletével szemben az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. A Kúria Pfv.V.20.633/2019/12. számú ítéletében a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletében rögzítette, hogy az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy az alperesek bizonyítási indítványai egyrészt szükségtelenek, másrészt hiányosak voltak, továbbá az elsőfokú bíróság által biztosított határidőn belül a szakértői bizonyítás költségeinek előlegezését az alperesek elmulasztották, ezért a bizonyítási indítványok mellőzése a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény rendelkezéseinek megfelelt.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria Pfv.V.20.633/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.746/2018/9. számú ítéletére és a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.870/2017/50. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Álláspontja szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével, az alábbiak szerint.
- [8] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy az alapügy felperese alapvető szakmai tudatlanságot mutatott az eljárás során, ráadásul a vonatkozó jogszabályokat tévesen értelmezte, mely értelmezést a bíróság is elfogadott ítélete alapján. Az indítványozó álláspontja szerint (szemben a felperes álláspontjával) egyaránt jogosult volt háziorvosként és sebész szakorvosként is eljárni, és gyógyszert és gyógyászati segédeszközöket felírni, arra ugyanis az általa 2009. január 3. napján megkötött, önkéntes segítői jogviszony létrehozására irányuló megbízási szerződés jogosította fel. Álláspontja szerint a 96/2003. (VII. 15.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése alapján működési engedély nélkül is jogosult volt sebész szakorvosi tevékenység végzésére, amit sem a felperes (az ellenőrzés során), sem pedig a bírói döntések nem vettek figyelembe.
- [9] Az indítvány ugyancsak a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként értékeli, hogy a Nyíregyházi Törvényszék az indítványozó bizonyítási indítványát egy tárgyalási jegyzőkönyvben utasította el, mely tárgyaláson sem az alperes, sem a jogi képviselője nem volt jelen, így arra észrevétel sem tudott tenni. A tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal ellentétesnek tartja továbbá, hogy az igazságügyi szakértő kirendelését a Nyíregyházi Törvényszék a szakértői díj megelőlegezéséhez kötötte, melyre vonatkozóan az indítványozó külön beadványban jelezte, hogy az anyagi helyzete nem teszi lehetővé a magas összegű szakértői díj megelőlegezését, mely kérelemről azonban a bíróság nem döntött. Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmeként jelöli meg, hogy a Nyíregyházi Törvényszék tájékoztatta ugyan a bizonyítási teherről, azonban a bizonyítási indítványainak elutasításával a bíróság nem biztosított számára valódi lehetőséget a bizonyításra.

- [10] Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti, foglalkozás szabad megválasztásához való jogot is sértik, ugyanis nem tisztázták, hogy az indítványozó sebész szakorvosi minőségében is jogosult volt gyógyszer és gyógyászati segédeszköz, illetve gyógyászati ellátás támogatással történő rendelésére, hanem úgy foglaltak állást, hogy háziorvosi tevékenység mellett sebész szakorvosi ambuláns tevékenység és sebész szakorvosi ellátás, vizsgálat nem végezhető, ami egyaránt sérti az indítványozó háziorvosi és sebész szakorvosi tevékenységéhez kapcsolódóan a foglalkozás szabad gyakorlásához fűződő jogát.
- [11] Az indítvány az Alaptörvény 28. cikkének állított sérelmével összefüggésben indokolást nem tartalmaz.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2020. március 12. napján vette át, a személyesen eljáró indítványozó pedig alkotmányjogi panaszát 2020. május 11. napján, határidőben adta postára. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az *e)* pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény 28. cikkének állított sérelmével összefüggésben egyáltalán nem tartalmaz indokolást, míg az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott, társadalombiztosítási támogatás visszafizetéséről rendelkező bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését, ennek megfelelően az indítvány ezen elemeiben nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja szerinti követelményt.
- [15] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [16] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki annak vizsgálatára sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Annak vizsgálata, hogy az indítványozó [a 96/2003. (VII. 15.) Korm. rendelet és más jogszabályok alapján] jogosult volt-e sebész szakorvosi tevékenység végzésére az alapügy I. rendű alperese finanszírozási szerződésének keretein belül, olyan tényállás-megállapítási, jogszabály-értelmezési és bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető, melynek megítélése nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy „az ítélező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról, a bizonyítékok mérlegeléséről (és esetleges mellőzéséről) és jogi álláspontját szabadon alakíthassa ki” {3099/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasszal összefüggésben arra is rámutat, hogy mind a Nyíregyházi Törvényszék, mind pedig a Debreceni

Ítéletábra részletesen megindokolta, hogy az indítványozó (és az I. rendű alperes) egyes bizonyítási indítványainak miért nem adott helyt.

- [17] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek, mert sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételet nem vetett fel.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2020. október 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/899/2020.

